

Politikai és gazdasági nyelvhasználat az Európai Unióban
c. kutatási témáról

1. Célok:

Az eredetileg 9 fős majd (Dr. Pápai Vilma 2005 januárjában bekövetkezett halála után) 8 főre csökkent – 4 intézményből szerveződött – nemzetközi kutatócsoportunk az Európai Unió politikai és gazdasági nyelvhasználatának a vizsgálatát tűzte ki célul.

E cél megvalósítását alapvetően két munka elkészítésében (megszerkesztésében és megjelentetésében) jelöltük ki, azaz terveink között szerepelt (1) egy ötnyelvű (magyar – angol – francia – német – olasz) tematikus politikai szótár elkészítése és (2) legalább egy tanulmánykötet megjelentetése a politikai nyelvhasználat illetve a gazdasági szaknyelv sajátosságairól.

2. A munka személyenkénti lebontása:

A munka megkezdésekor az első munkaértekezletünkön (2004 júniusában) kijelöltük személyekre lebontva a feladatokat az alábbiak szerint:

Dr. Mihalovics Árpád tanszékvezető egyetemi tanár (PE, Veszprém)

- a teljes munka koordinálása;
- a tematikus politikai szótár francia nyelvű anyagának a gondozása;
- tanulmányok és konferenciaelőadások a politikai és diplomáciai nyelvhasználatról.

Ablonczyné dr. Mihályka Livia tanszékvezető egyetemi docens (Széchenyi István Egyetem, Győr)

- a tematikus szótár olasz nyelvű anyagának a gondozása;
- tanulmányok és konferenciaelőadások a gazdasági szaknyelv témakörében.

Cowderoy, Natália PhD-hallgató (PTE, Nyelvtudományi Doktori Iskola)

- a tematikus politikai szótár német nyelvű anyagának a gondozása;
- tanulmányok és konferenciaelőadások a politikai nyelvhasználatról, különös tekintettel az EU-s terminológiára.

Dr. Laczik Mária főiskolai tanár (NYF, Nyíregyháza)

- a tematikus politikai szótár olasz nyelvű anyagának a gondozása;
- tanulmányok készítése a politikai nyelvhasználatról.

Dr. Ortutay Katalin egyetemi docens (PE, Veszprém)

- a tematikus politikai szótár német nyelvű anyagának a gondozása;
- a szótár szerkesztése;
- tanulmányok és konferenciaelőadások a jogi-politikai nyelvhasználat kérdéseiről.

Dr. Révay Valéria (PE, Veszprém)

- a tematikus politikai szótár magyar nyelvű anyagának a gondozása;
- bizonyos előlektori teendők végzése.

Szabolcsi Zsuzsanna középiskolai tanár, lev. PhD-hallgató (NYF, Gyakorló Gimnázium, Nyíregyháza)

- a tematikus politikai szótár francia nyelvű anyagának a gondozása;
- tanulmányok és konferencia-előadások a politikai nyelvről

A tematikus politikai szótár nyelvek és tématerületek szerinti beosztása:

	<i>Magyar</i>	<i>Angol</i>	<i>Francia</i>	<i>Német</i>	<i>Olasz</i>
I. A politikai élet	Dr. Révay Valéria	Cowderoy, Andrew – Pápai Vilma (†)			
1. A politika (ált.)			Szabolcsi Zsuzsanna	Ortutay Katalin	A. Mihályka Livia
2. Politikai ideológia			Mihalovics Árpád	Cowderoy Natália	Laczik Mária
3. A kormány					
4. A hatalom					
5. Politikai pártok					
6. Politikai erkölcs					
II. A választások					
1. Választási kampány			Szabolcsi Zsuzsanna	Ortutay Katalin	A. Mihályka Livia
2. Jelöltek					
3. A politikai kommunikáció					
4. A politikai beszéd					
5. Közvéleménykutatás(ok)					
III. Belpolitika					
1. Bevándorlás					
2. Rasszizmus					
3. Környezetvédelem					
4. Szabadságjogok					
5. Diktatúra					
IV. Külpolitika					
1. A diplomácia					
2. Államcsíny					
3. Az emberi jogok					
4. Terrorizmus					
5. Háború és béke					
Technikai szerkesztés: Surányi Zsuzsa					

A kutatás témájából adódóan a team tagjai két vagy olykor három nyelvű korpuszon is dolgoztak.

3. Szakmai konzultációk, tanulmányutak

Megvalósult a program keretében a tervezett két tanulmányút. 2005 májusában Ablonczyné Mihályka Livia, Laczik Mária, Mihalovics Árpád és Cowderoy Natália 5 napos tanulmányúton vettek részt, amelynek keretében meglátogatták a brüsszeli Institut Supérieur des Traducteurs et Interprètes (ISTI) intézményt és annak kiváló TERMISTI nevű terminológiai központját. Az intézetek vezetői és munkatársai bemutatták a terminológiai adatbázisok készítésének a folyamatát. Ugyanezen tanulmányút keretében a résztvevők ellátogattak az Európai Unió luxemburgi székhelyű fordító és terminológiai központjába (Centre de traduction des organes de l'Union européenne), ahol a fordítói részleg vezető munkatársai tartottak beszámolót az intézmény tevékenységéről. – Itt kell megjegyeznünk, hogy mindkét helyen rendkívül hasznos információkat kaptunk a Fordító és tolmács mesterszak (MA) képzési struktúrájára és tantervi követelményeire vonatkozóan, amelyeket fel is használtunk a szakindítási kérelmünk elkészítésében. (A Magyar Akkreditációs Bizottság 2007 szeptemberében akkreditálta a veszprémi PE Fordító és tolmács mesterszakát, s a képzés 2008 szeptemberében 16 hallgatóval beindul.)

A másik rövid tanulmányút keretében 2006 áprilisában Ortutay Katalin és Szabolcsi Zsuzsanna látogattak el a Brüsszeli ISTI és TERMISTI intézményekbe.

Összegzésül elmondható, hogy valamennyiünk számára rendkívül értékes volt a két tanulmányút; sok érdekes és hasznosítható információt szereztünk a terminológiai adatbázisok készítésével és a fordítóképzés gyakorlatával kapcsolatban.

4. Kutatási eredmények: publikációk, konferenciaelőadások

A kutatócsoport tagjai – valamennyien – folyamatosan szerepeltek hazai és nemzetközi konferenciákon és kutatási témájukban tanulmányokat jelentettek meg (vö. Közleményjegyzék).

A politikai (jogi) és gazdasági nyelvhasználat témakörében elkészült publikációk és megtartott konferenciaelőadások mennyiségi adatait – személyenkénti bontásban – az alábbi táblázat tartalmazza:

Név	Monográfia, Disszertáció, Tanulmány- gyűjtemény	Tanulmány	Előadás nemzetközi konferencián	Előadás hazai konferencián	Recenzió
Ablonczyné dr. Mihályka Livia	1	6	2	7	
Dr. Cowderoy Natália	1	6	2	1	
Dr. Laczik Mária		3			
Dr. Mihalovics Árpád	1	4	3	4	
Dr. Ortutay Katalin		3	3	3	
Szabolcsi Zsuzsanna		3	3		2
Összesen:	3	24	12	15	2

Minden évben tartottunk munkaértekezletet Veszprémben vagy Győrben, ahol foglalkoztunk a tematikus politikai szótár munkálatai során felmerült kérdésekkel, továbbá megvitattuk doktorandusz hallgatóink (Cowderoy Natália és Szabolcsi Zsuzsanna) kutatási beszámolóit.

Két alkalommal (2005 júniusában és 2008 júniusában) szerveztünk Veszprémben francia, olasz és spanyol nyelvű nemzetközi szaknyelvi konferenciát, amelynek anyagát konferenciakötetben jelentetjük meg. (A 2005 júniusi konferencia anyaga már megjelent *Écritures/Scritture – Actes du colloque* (Szerk. Dézfalvi-Tóth András; Pannon Egyetemi Kiadó, Veszprém, 2006.) címmel. – Konferenciáinkat a budapesti Francia, az Olasz és a Spanyol Nagykövetségek ill. kulturális intézményeik is támogatták, s valamennyien magas szinten képviseltették magukat.

Kutatóink közül Ablonczyné Mihályka Livia, Mihalovics Árpád és Ortutay Katalin évi rendszerességgel előadásokat tartanak a Szaknyelvoktatók és –kutatók (SZOKOE) országos konferenciáin és politikai, gazdasági ill. jogi szaknyelv témakörében készített tanulmányaik rendszeresen megjelennek a *Porta Lingua* periodika-kötetekben.

Elkészült – elsősorban Ortutay Katalin és Surányi Zsuzsa szerkesztői munkájának köszönhetően – az ötnyelvű (magyar-angol-francia-német-olasz) tematikus politikai szótár első (lektorálatlan!) változata.

Örvendetes „túlteljesítéseiteink”:

- 2007. február 13-án Ablonczyné dr. Mihályka Livia sikeresen habilitált a gazdasági szaknyelv témakörében. (PE Veszprém, Nyelvtudományi Doktori Iskola, Szaknyelvi kommunikáció alprogram; 93%)
- 2007. június 28-án Cowderoy Natália summa cum laude eredménnyel megvédte „Az Európai Unió nyelvének néhány aspektusa: lexiko-szemantikai és terminológiai elemzés magyar és francia nyelvű korpuszon” c. PhD értekezését (PTE, Pécs, Nyelvtudományi Doktori Iskola; 92%)
- 2008 tavaszán sikeres PhD-szigorlatot tett Szabolcsi Zsuzsanna a PTE, Pécs Nyelvtudományi Doktori Iskolájában. Értekezését „François Mitterrand beszédeinek nyelvészeti elemzése” címmel készíti.
- 2006 őszén megjelent Mihalovics Árpád magyar és francia nyelvű tanulmánykötete „Politikai és diplomáciai nyelvhasználat/Langage politique et diplomatique” (Pannon Egyetemi Kiadó, Veszprém, 2006, 236 lap).
- A PE Nyelvtudományi Doktori Iskolájában a Szaknyelvi kommunikáció alprogram keretében jelenleg 4 doktorandusz a politikai-diplomáciai nyelvhasználat, 5 doktorandusz a gazdasági szaknyelv és 4 doktorandusz szakterminológiai témakörben készíti a PhD-értekezését. (Határozottan kijelenthetjük, hogy a fenti adatokat nagyban befolyásolta az OTKA-kutatásunk témaválasztása.)

5. Nehézségek → Módosítások, pénzügyi vonatkozások

Eredetileg 10.100 E Ft. összegre pályáztunk és nagy örömmel vettük a szakmai zsűri szöveges és pénzügyi javaslatát (8.452E Ft!), de nagyon kellemetlenül érintett bennünket a – megszorító intézkedések miatt – drasztikusan 3.200E Ft-ra csökkentett ténylegesen felhasználható támogatási összeg. Nagyon komolyan el kellett gondolkodnunk, hogy mit lehet a tervezett összeg 30%-ából megvalósítani. Időközben még egy igen súlyos személyi veszteség is érte a team-ünket: 2004 januárjában végleg eltávozott közülünk Pápai Vilma, aki az angol nyelvű korpusz egyik gondozója lett volna. Mindezeket mérlegelve úgy döntöttünk, hogy a tervezett munka jelentős részét – bizonyos módosításokkal – felvállaljuk.

Módosítások:

- Forráshiány miatt le kellett mondanunk a terminológiai központok installálásáról.
- A szótárunkban megőrizzük az 5 nyelvet (magyar-angol- francia-német-olasz), de nem tudjuk vállalni a terminusok szöveggörnyezetben történő bemutatását. További változtatás: szótárunkban elhagyjuk a gazdasági vonatkozású részeket, s így az **tematikus politikai szótár lesz.**
- Szándékunkban áll a tervezett tanulmánykötet megjelentetése.

Pénzügyi változtatások:

	Tervezett:	Valós:	Különbözet:
1.3. Egyéni kutatói megbízás	2.000E	-	-2.000E
1.6. Személyi juttatások	2.200E	200E	-2.000E
1.7. Napidíj (külföldi)	750E	600E	-150E
3.1. Külföldi utazás	1.530E	720E	- 810E
3.2. Készletbeszerzés	200E	–	- 200E
3. Dologi kiadások összesen:	4.550E	2.048E	- 2.502E

- Itt kell még megjegyeznünk, hogy időközben Mihalovics Árpádnak nagyon megromlott a látása, s 2008 januárjában szemműtétet kellett elvégezni rajta. Ez a kellemetlen körülmény is hátráltatta a szótár munkálatait.

6. Jelen kutatásunk emberi és kutatói pozitívumai

- Különböző életkorú és különböző szintű kutatói tapasztalatokkal rendelkező egyének együttműködésének, közös kutatásának az öröme.
- A tapasztaltabb kollégák önzetlen segítsége a fiatal PhD hallgatóknak.
- A tudományos fokozatot ill. címet szerzett kollégáink sikerei.
- A munkaértekezleteink konstruktív szelleme.
- A szakmai konferenciákon való aktív részvétel.
- A külföldi kollégákkal való szakmai konzultációk lehetősége.
- Betekintés az EU-s szakmai intézmények (ISTI, TERMISTI, Fordítóközpont) munkájába.

7. Összegzés

Nézetünk szerint a pályázatban vállalt feladatokat teljesítettük, helyenként túlteljesítettük (vö. fentebb).

Egy kiváló kutatói team kovácsolódott össze, olyan szakemberek, akik ma már több területen (kutatás, oktatás, publikációk) is sikerrel dolgoznak együtt.

Az ötnyelvű tematikus szótárhoz a közeli jövőben mindenképpen célszerű lenne elkészíttetni egy többnyelvű visszakeresési programot.

Egy jövőbeni kutatási program keretében érdemesnek és hasznosnak tartjuk a politikai kommunikáció pragmatikai- retorikai szempontú vizsgálatát többnyelvű korpuszon.